

Πολιτιστική δράση στο πλαίσιο του «Κοινωνικού Σχολείου» και της Κίνησης Πολιτών «Διάζωμα»

Μαθητές ξεναγούν μαθητές

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:

Παππά Παρασκευή, Φιλολόγος

Τριάντου Μαρία, Φιλολόγος Υποδιευθύντρια

Αραβανής Κωνσταντίνος, Φυσικός Msc Διευθυντής

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΚΑΣΣΩΠΗΣ

Τάξη: Β' Λυκείου
2^ο ΓΕΛ Λευκάδας

Οι μαθητές που συνεργάστηκαν:

Βαγενά Μαυρέττα
Βλάχος Φώτιος
Γιαννιώτη Βασιλική
Καταγή Ευτυχία
Κερασοβίτη Ανδριανή
Παρίση Αλίκη
Πλαγιώτη Αλεξάνδρα-Μιχαέλλα
Ρεκατσίνας Νικόλαος
Ρουχωτάς Ιωάννης
Σάντα Δανάη
Σκλαβενίτης Στυλιανός
Σταματέλου Ευγενία-Μαρία
Σταύρακα Σωτηρία- Μαρία
Φούντογλου Δήμητρα
Χαλκιά Αρχόντω-Ειρήνη
Χόρτη Παναγιώτα

Η ΠΟΛΗ – ΟΧΥΡΩΣΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ • THE CITY – DEFENSE AND ORGANIZATION

Η Κασσώπη είναι κτισμένη σε ευρύχωρο οροπέδιο στις δυτικές πλαγιές του Ζαλόγγου. Από τα βόρεια προστατεύεται από βραχώδη και απόκρημνη ροχή με δύο κορυφές, που ήταν ακυρώμενες με πολυγωνικό τείχος και χρησιμοποιούν ως ακροπόλεις. Περιβάλλεται από ισχυρά πολυγωνικό περίβολο πλάτους 3,20-3,60 μ., του οποίου η δυτική πλευρά διατηρείται σε εντυπωσιακό μεγάλο ύψος. Η βόρεια και η νότια πλευρά της πόλης προστατεύονταν με τείχος μόνο στα βαθά σημεία. Η ασφαλεία της πόλης ενισχύθηκε με συμπληρωματικά τείχη που κατασκευάστηκαν στο νοτιοδυτικό και το βορειοανατολικό άκρο της. Νέος περίβολος με πύλη που πλαισιώνεται από ορθογώνιους πύργους κατασκευάστηκε τον 3ο αι. π.Χ., για να συμπεριλάβει την επέκταση της πόλης προς τα νοτιοδυτικά. Στον περίβολο ανοίγονται δύο κύριες πύλες, ανατολικά και δυτικά, που συνδέονται με την κύρια οδό, η οποία διέσχιζε την πόλη κατά μήκος, και τρεις, τουλάχιστον, μικρότερες πυλίδες, για την καθημερινή κίνηση ή τη διαφυγή των κατοίκων σε περιπτώσεις κινδύνου.

Η πόλη κτίστηκε με βάση οργανωμένο πολεοδομικό σχέδιο. Παράλληλοι δρόμοι πλάτους 4,50 μ., με κατεύθυνση Β.-Ν. και σε απόσταση 30 μ. μεταξύ τους (στενωποί), διασταυρώνονται με δύο πλατύτερους κάθετους δρόμους πλάτους 6 μ., με κατεύθυνση Α.-Δ. (πλάτειοι) και διαμορφώνουν στενόμετρος οικοδομικές νησίδες. Στο πλάτος κάθε νησίδας είναι κτισμένες δύο οικίες ίσου εμβαδού, με μικρό αποκευτικό διάδρομο μεταξύ τους (περίστασις). Στην περίπτωση συνέρρευν τα νερά από τους λουτρώνες και τις στέγες των σπιτιών και, μέσω ενός πλήρους δικτύου αγωγών, διοχετεύονταν έξω από το τείχος της πόλης. Οι δρόμοι, λιθόστρωτοι στο μισό πλάτος τους, έχουν ρείθρο για τη συλλογή των υδάτων ή κτιστό, καλυμμένο με ασβεστολιθικές πλάκες, υπόγειο αποχευτικό αγωγό.

Η ύδρευση της Κασσώπης εξασφαλιζόταν από πηγές που υπήρχαν σε μικρή απόσταση έξω από τα τείχη. Μεγάλες δεξαμενές νερού υπήρχαν στο βόρειο τμήμα της πόλης και τις δύο ακροπόλεις, για την επάρκεια νερού σε περίπτωση πολιορκίας.

Το κέντρο του δημόσιου βίου της πόλης αποτελούσε ο υπαίθριος χώρος της αγοράς, πλαισιωμένος από μεγάλα δημόσια οικοδομήματα, που εκτείνεται στο νοτιοανατολικό άκρο της πόλης, με πανοραμική θέα στην πεδιάδα της Κασσωπίας, τον Αμβρακικό κόλπο και το Ιόνιο πέλαγος.

Εκτός των τειχών, στον αιόνα του Ζαλόγγου, βρίσκονται τα θεμέλια μικρού περιπτέρου ναού (6x10 μ.), πιθανότατα της Αφροδίτης, προστάτιδας θεάς των Κασσωπιαίων.

1. Bazaar East of the main street	7. Temple - Heroon
2. Acropolis East of the main street	8. Temple
3. Temple East of the main street	9. Temple
4. Temple East of the main street	10. Temple
5. Temple East of the main street	
6. Temple East of the main street	

Kassope is built in an expansive mountain plain on the western slopes of the Zalongo mountain range. On the north side it is protected by a rocky, precipitous crest with two peaks fortified with a polygonal stone wall and used as citadels. The city was surrounded by a stout, polygonal enclosure wall, 3.20-3.60 m. thick, whose western side is preserved to an impressive height. Its precipitous side, between the two acropolises, is protected by a wall only at accessible points, in common with the city's south side, which was inaccessible from the steep slopes. In order to strengthen the city's security, complementary walls were built on both the southwest and northeast sides of the city. A new enclosure wall with a gate surrounded by orthogonal towers was constructed in the 3rd c. BC to protect the city's southwest extension.

There were two major gates in the wall, the eastern and western, which were connected to the main road that traversed the city lengthwise. At least three smaller ancillary gates served the inhabitants' daily needs, and could function as emergency exits in case of danger.

Kassope was built according to an organized city-plan. Parallel roads with a width of 4.50 m. running north-south (the "narrow streets"), positioned every 30 m., were intersected at right angles by two wider roads (6 m. wide) running east-west (the "broad streets"), and formed long, narrow building blocks. Along the width of each block, there were two houses with identical area (225 m²) and a small drainage channel between them (peristasis). The water from the baths and the houses' roofs flowed into this drain and was disposed of outside the wall by means of a fully-developed network of drains crossing the city. The roads were stone-paved to half their width, with either a gutter or an underground, built drain covered with limestone slabs.

The city's water supply was secured by many wells around the city not far from its walls. Large water cisterns had been constructed in the northern part of the city and on its two citadels, in order to insure there was sufficient water in case the city was besieged.

The agora, the center of public life surrounded by large public buildings, was at the southeast tip of the city, at a location with a panoramic view of the Kassopaeian plain, the Ionian Sea, and the Ambracian Gulf.

Finally, outside the walls of the city to the east, there were discovered the foundations of a small colonnaded temple (6x10 m.) which is attributed to Aphrodite, protecting goddess of the Kassopaeans.

ΟΙ ΚΑΣΣΩΠΑΙΟΙ ΑΠΟΤΕΛΟΥΣΑΝ ΚΛΑΔΟ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ ΤΩΝ ΘΕΣΠΡΩΤΩΝ

Αποσπάστηκαν από αυτούς τον 5^ο αιώνα
π.Χ.

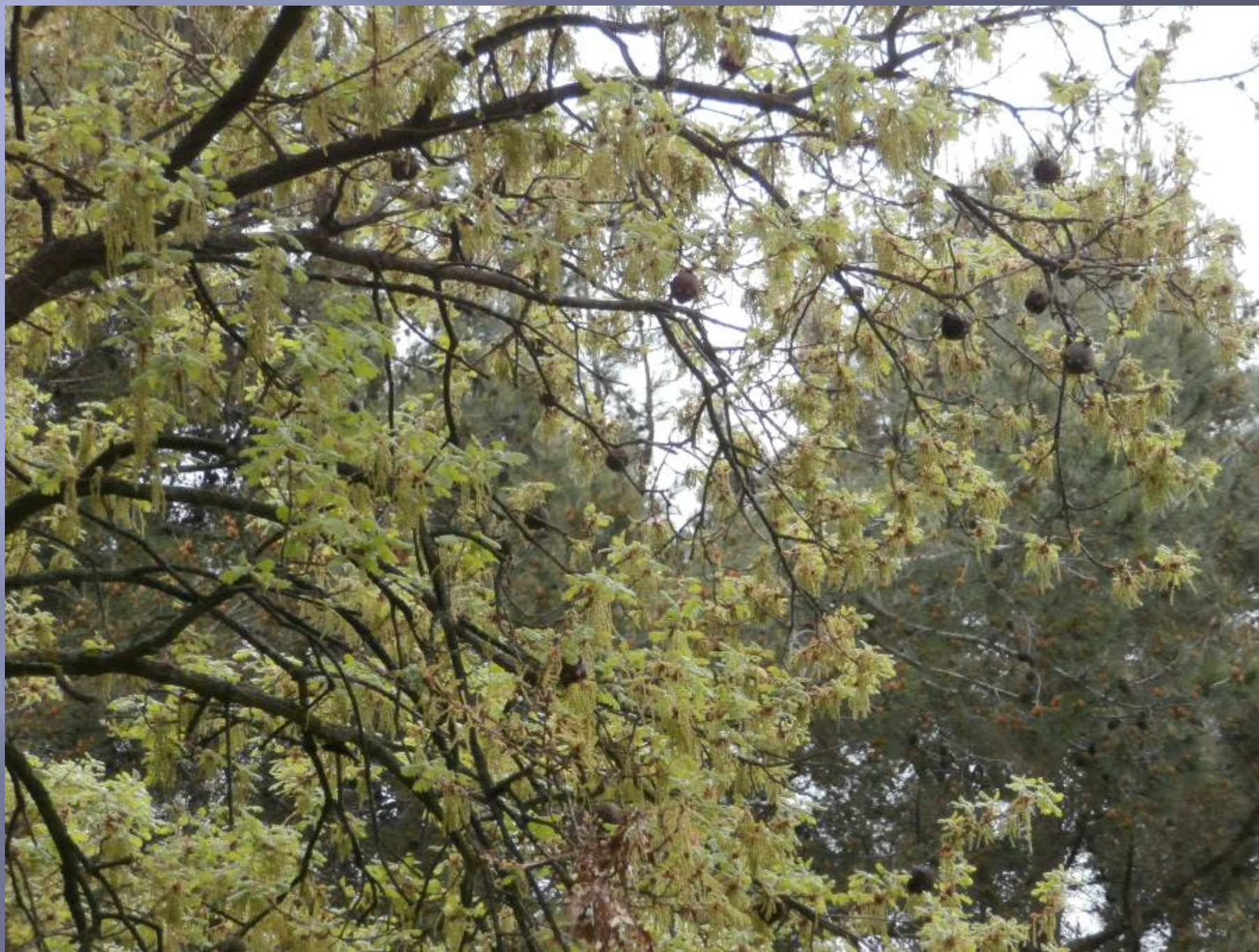

Το πρινοκόκι

- ▣ Είναι ουσία που οι Κασσωπαίοι έπαιρναν με κατεργασία από αυτό το δέντρο και το χρησιμοποιούσαν ως βαφή στην υφαντουργία.

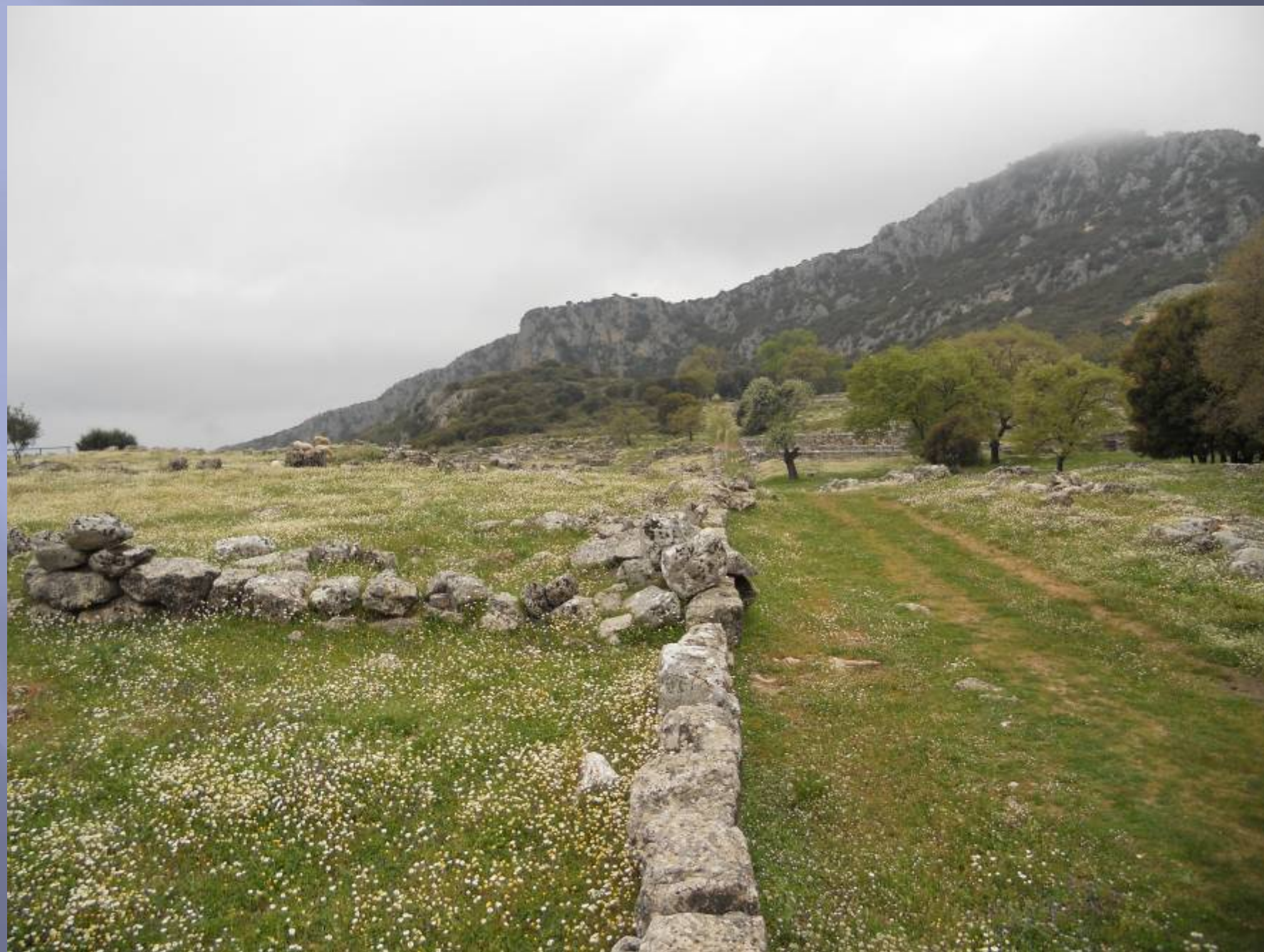

Την τε γαρ πόλιν κοινήν
παρέχομεν.....

(Θουκυδίδου, Περικλέους Επιτάφιος)

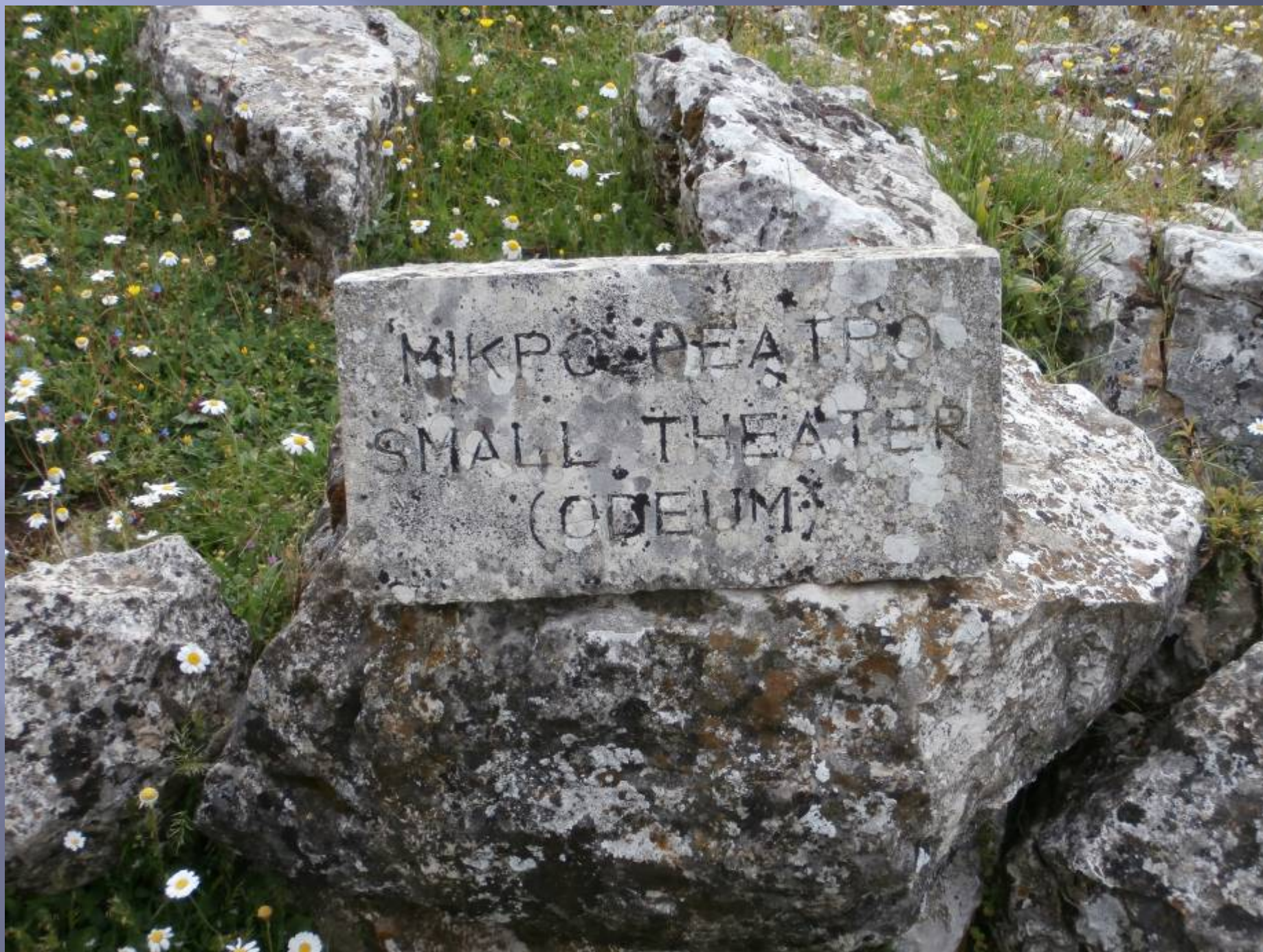

Μικρό Θέατρο ή Ωδείο

- ▣ Ήταν προορισμένο για μουσικές ή καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, αλλά πιθανόν να χρησιμοποιήθηκε και ως βουλευτήριο για τις συγκεντρώσεις του Κοινού των Ηπειρωτών.
- ▣ «Ο λόγος αναγκαίος και κυρίαρχος»

ΜΙΚΡΟ ΘΕΑΤΡΟ
SMALL THEATER
(ODEUM)

Βωμός αφιερωμένος στο Δία Σωτήρα

«και ξαφνικά το πεδίο θεώρησης
μεταφέρεται αλλού , πολύ ψηλά»

Η ΑΓΟΡΑ • THE AGORA

Ο υπαρχών χώρος της αγοράς, πλακωμένος από δολομίτη οικοδομήματα, αποτελούσε το πολιτικό, διοικητικό και θρησκευτικό κέντρο της πόλης. Εκεί λάμβαναν χώρα συνελεύσεις πολιτών, ψηφοφορίες, συνεντεύξεις, δικές και θρησκευτικές τελετές.

Από τα τέλη του 5ου αιώνα π.Χ. η αγορά υπέστη σημαντική διαμόρφωση και πλακώθηκε στα βόρεια και τα δυτικά από δύο στοές και στα ανατολικά από το Οδείο-Βουλευτήριο.

Στο β' μισό του 3ου αι. π.Χ. κατασκευάστηκε η βόρεια στοά στη θέση παλαιότερου υπερασπιστικού οικοδομήματος. Οι τοίχοι ήταν κτισμένοι με λίγη πολυγωνική τσιμεντοπία στην κάτω μέρος και αναστή από κρηπίδων με ελαιοειδείς και σπασμολιθούς στις γωνίες. Η βόρεια πλευρά του κτηρίου ανήκει με αντηρίδες στη τη στήλη της στήλης που έφερε κρηπίδα κρηπίδας πύλου. Στο δυτικό πρόσωπο της στοάς και στα εσωτερικά έφερε κρηπίδα από 13 ιωνικούς κίονες. Στη πρόσηνη και την ανατολική πλευρά, 27 άθροισμα βόθρα σε μορφή ημικυκλικής εξέδρας ή θρόνου, στηρίχον κολώνες αθρήναιες, τιμητικές σε ορισμένες περιπτώσεις αλλά κυρίως αναθηματικές, με επιγραφές του 3ου αι. π.Χ. Η δευτέρα στοά, η Δυτική, διαμόρφωθηκε στις αρχές του 3ου αι. π.Χ. με τη στήλη της τιμητικής του κυβέτηος θρόνου και έφερε 13 δωρικούς κίονες. Μπαρσά από τη στοά, ο υπαίθριος, ορθογώνιος πλακοστρωμένος χώρος χαρακτηρίζεται ως μέγας. Στο ανατολικό του βρίσκεται μια σειρά βιβλίων και μια μεγάλη μονολιθική βάση, πιθανότητα βόθρου σημαντικού μη-μνημίου της πόλης. Στον ανοικτό χώρο της αγοράς υπάρχουν τρεις ανακλινόμενοι βωμοί, ο μεγαλύτερος των οποίων φέρει την επιγραφή «ΔΙΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ» του 4ου-3ου αι. π.Χ.

Πιο από τη Δυτική στοά εκτείνεται το Πρυτανείο, το διοικητικό κτίριο της πόλης και έδρα των πρυτάνεων. Το κτήριο διαθέτει χώρους για τη σύνοδο των πρυτάνεων και για τη σίτιση των τριμνηνών από την πόλη προσώπων. Παράλληλα, στέγαζε την ικονική εστία, όπου φυλάσσονταν το κρηπίς της πόλης. Οι χώροι αυτοί διατάσσονται περιμετρικά μιας περιστερικής δωρικής αυλής.

Στα τέλη του 3ου αι. π.Χ., στο ανατολικό άκρο της αγοράς διαμορφώθηκε το Οδείο ή Βουλευτήριο. Το κτίριο περιλαμβάνει από ορθογώνια περιβόλο, που στα ανατολικά περιλαμβάνει στενόμακρη αίθουσα και στοά. Η σκήνη είναι ορθογώνια, με δύο πλευρικά δωμάτια (παράσκηνα) που εκτείνονται προς την ορχήστρα και πλατύνονται το πρόσκηνη. Το κτίριο, που είναι κτισμένο στο φυσικό βράχο, διαρρί-νται με τρεις κλίμακες σε 4 τμήματα, με 21 σειρές εδωλίων, και είχε χωρητικότητα 2.000 θεατών περίπου.

1. Βόρεια Στοά
North Stoa
2. Ανατολική Στοά
East Stoa
3. Δυτική Στοά
West Stoa
4. Πρυτανείο
Prytaneion
5. Βουλευτήριο
Bouleuterion
6. Οδείο
"Odion"

The open space of the Agora, framed by public buildings, was the city's political, administrative and religious center. There, open-air gatherings of citizens, public voting, open meetings, trials and religious ceremonies took place.

At the end of the 3rd-century of the 2nd c. BC, the Agora acquired a monumental form, enclosed on the north and west by two stoa, and on the east by the Odion-Bouleuterion.

The northern stoa was built in the second half of the 3rd c. BC on the site of a long and narrow older building. Its lower walls were of finished polygonal stone masonry, while its upper walls used mud-bricks with wood timbering and bricks at the corners for reinforcement. The northern side of the building was supported with buttresses to bear the weight of the heavy roof of Corinthian-type tiles. The facade of the stoa, which faced the Agora, had a Doric colonnade, while in the interior, the stoa had an Ionic colonnade with 13 columns. On the facade and eastern side, there were 27 stone bases in the form of semi-circular exedrae or thrones, these carried bronze statues, honorary in some cases but largely votive, with inscriptions dating to the 3rd-2nd c. BC.

The Western stoa with its 13 Doric columns was built early in the 2nd c. BC by covering the southern part of the north-south road. In front of it there extended a rectangular paved open space, characterized as a temenos. East of the temenos there are a series of pedestals, including a large monolithic one, which was probably part of an important city monument. In the open area of the Agora, there were three successive stairs, of which the largest bears the inscription ΔΙΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ("OM Jupiter the Savior") (4th-3rd c. BC).

The Prytaneion, the city's administrative center and seat of its prytanes, extended behind the Western stoa. This was a large structure with rooms for the prytanes' symposia and for hosting honorary guests of the city. It also housed the "common hearth" where the city's "sacred fire" was guarded. Its rooms were ranged around a peristyle courtyard with Doric columns.

At the end of the 3rd c. BC, the Odion or Bouleuterion was constructed on the eastern edge of the Agora. The kolon is surrounded by an orthogonal wall which on its eastern side includes as well an adjacent long narrow room and a stoa. The stage consisted of one rectangular room and two side rooms (the paraskenia) extending outwards, towards the orchestra, framing the prytaneion. Three stairways divided the kolon, which had a capacity of 2000 spectators, into four sections with 21 rows of seats hewn out of the natural rock.

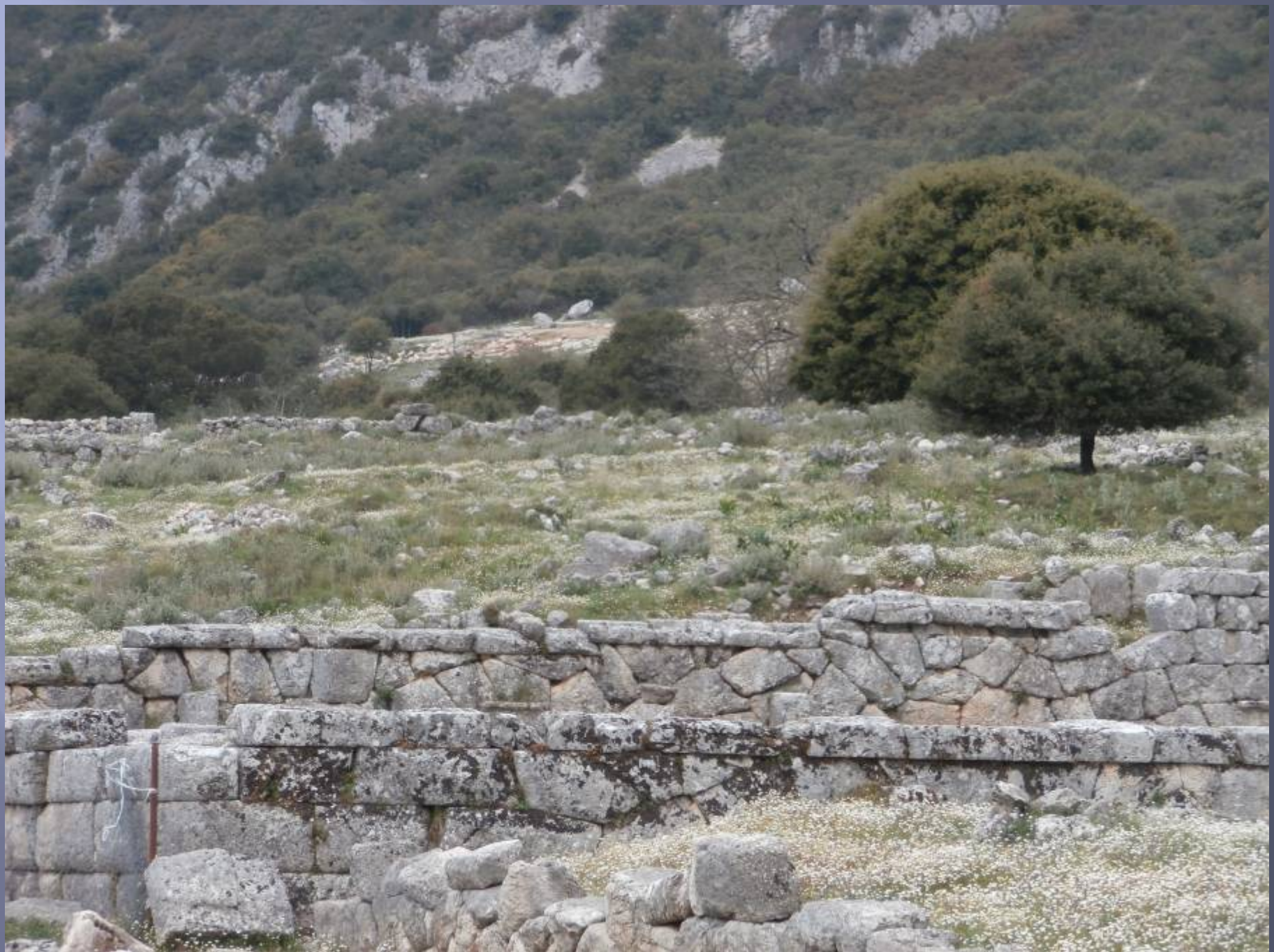
Βόρεια Στοά
(Ανακατασκευή όλης
βασισμένη σε σχέδιο του
W. Hoepfner και
E.-L. Schwarzenauer)
North Stoa
(Reconstruction of the
"Kallimachos" section view)
after W. Hoepfner and
E.-L. Schwarzenauer)

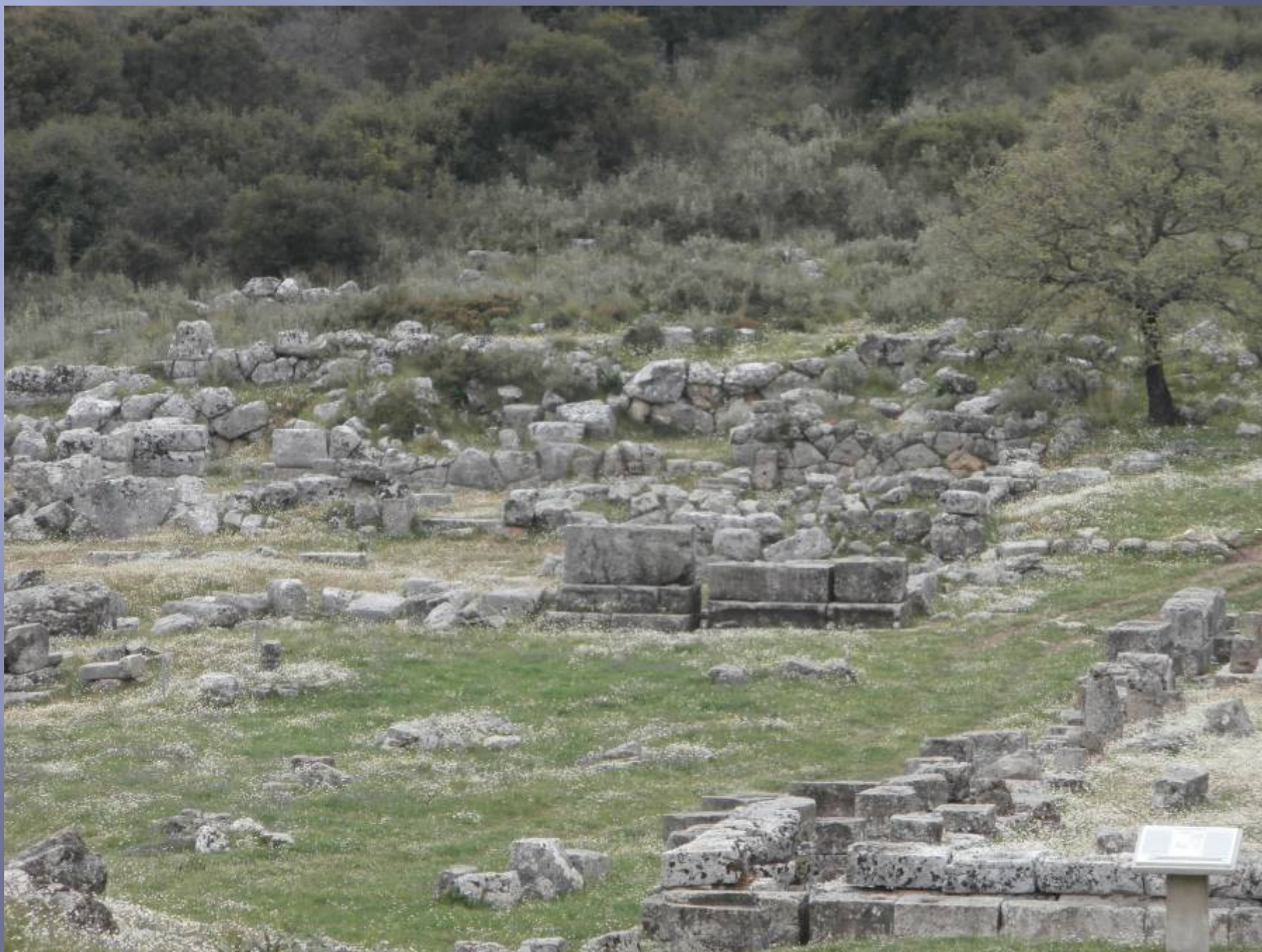

Το πρυτανείο

στην εστία του οποίου έκαιγε το
«άσβεστον πυρ» σιτίζονταν οι πρυτάνεις
και τα τιμώμενα πρόσωπα που
διανυκτέρευαν εκεί.

Το καταγώγειο

18 δωμάτια που επικοινωνούν με τη στοά
του περιστυλίου.

Λειτουργούσε ως ξενώνας.

η πόλη ήταν χτισμένη κατά το Ιπποδάμειο σύστημα

Με δρόμους, οικίες, αγωγούς για τα
όμβρια ύδατα και άρτιο αποχετευτικό
σύστημα.

«.....ανειμένως διαιτώμενοι....»

ΟΙ ΟΙΚΙΕΣ • THE HOUSES

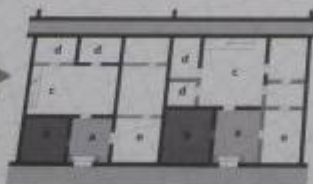
Στα πόδια, κάθε οικοδομική μονάδα είναι κατασκευασμένη από τσιμέντο (πλάτος 14,40x5,60 μ) και υψώθηκε 225 cm. Έχουν δύο ημι-κατοικίες και χωρίζονται από μέρος από αποκεντρωτικό διάδρομο πλάτους 120 cm. (συνολικά) για την υποστήριξη των ιδιοκτητών από τους δικαστές και τις αρχές των οικιών. Οι τοίχοι ήταν κατασκευασμένοι με λίθινη πολυμερική τεχνολογία στο κάτω μέρος και συνδυασμό από κεραμικά με ξυλουργικά και σιδηροκάλυψους στις γωνίες και στα ανοίγματα, για την ενίσχυση της σταθερότητας. Οι στέγες, βραχύτερες από φθιλέτερα ημερήσια, έφεραν κεραμική κομμάτια τύπου.

Οι σκάλες των σπιτιών αναγορεύονται στην πλευρά του δρόμου (στην οδό) και είναι διπλές (δύο κλίμακες) με κλίμακες κατασκευασμένες με κελύφη εξωτερικά. Τοποθετήθηκαν στην εσωτερική πλευρά του τούρκου, δημιουργώντας μικρά ημι-κλειστά προαύτια από το δρόμο.

Η εξωτερική οδός σε υποδομή αυλή (α), με την οποία επικοινωνούν οι άνδρες (β), οι αίθουσες (γ) και ένας κήπος (δ), που ήταν αποθήκη ή, πιθανότατα, ο σταβλός για τα ζώα των ιδιοκτητών. Ο δρόμος ήταν η αθόραση συμποσίων του οικοδομήτορα, ένα κατά κλίμακας περπάτημα και φωτισμό από μεγάλα παράθυρα με λίθινους αγκυρώς ημι-κύκλους. Ο κήπος (ε), με τη μεγάλη αυλή στο κέντρο του, αποτελούσε τον πυρήνα του σπιτιού και ήταν ο κήπος κήπος δημιουργώντας της οικογένειας. Ήταν ευρύχωρος και είχε υψος δύο ορόφων για την προστασία του καπνού της καπνίστας. Σε αυτή με τον αέρα παρατάσσονταν δύο βοηθητικά δωμάτια (ζ), πιθανόν ο λίκνισ με τον αρχαίο και ο λίκνισ (η) κοντά στον αποκεντρωτικό διάδρομο. Στη νότια πλευρά του σπιτιού βρίσκονταν τα δωμάτια καθημερινής χρήσης του οικοκυρά ή και το κατάστημα του ενοικητή (ω). Τα δωμάτια της αυλής και των δωματίων ήταν στρωμένα με ψηλόκλωρο και οι τοίχοι έφεραν λευκό επίχρυστο. Ξύλινη κλίμακα, που εδραζόταν σε λίθινη βάση, οδηγούσε από τον κάτω στον άνω όροφο του σπιτιού, όπου βρίσκονταν δύο υπνοδωμάτια: πάνω από τα βοηθητικά δωμάτια.

Μεταβολές στη διάρθρωση των οικιών έγιναν στο τέλος του 3ου αι. π.Χ., εποχή οικονομικής άνθησης της πόλης. Πολλές οικίες επεκταθηκαν σε βάρος των γειτονικών και σε αρκετές περιπτώσεις ατέγραψαν και την επαγγελματική-βιοτεχνική δραστηριότητα των κατοίκων. Στις περιπτώσεις αυτές η οικία διέθετε δύο εισόδους και ειδικές κατασκευές στο εσωτερικό (πεζούλια, κλιβανούς). Ο οικός καταργήθηκε ή περιορίστηκε και μετοστρώθηκε σε μαγειρείο, ενώ η αυλή και ο δρόμος επεκταθηκαν, ο τελευταίος δε απέκτησε χωρητικότητα εννέα κλινών. Το 2ο αι. π.Χ. διαμορφώθηκε στην Οικία 3 η περιστυλή αυλή με διαρκομένους κίονες (3x3) και ψηφοβήματα με γεωμετρικό σχέδιο από λευκά βότσαλα και μικρά κομμάτια κεραμικών.

Κατά την εποχή 3 και 1 στον 4ο (αριστερά) και τον 2ο αι. π.Χ. (δεξιά), κατά τους W. Hoepfner και E.-L. Schwandener
Floor plan of Houses 2 and 1 at the 4th (left) and the 2nd c.B.C. (right), by W. Hoepfner and E.-L. Schwandener

ΥΠΟΒΗΜΑ / LEGEND

- a. Αυλή
Court yard
- b. Ανδρών
Andron
- c. Οίκος
Oikos
- d. Βοηθητικά δωμάτια
Ancillary rooms
- e. Αποθήκη ή Σταβλός
Storehouse or Stable
- f. Κατάστημα
Shop

Along the width of each building block there were built two houses of equal dimensions (14.40x5.60 m) and a canal area of 125 cm. They were oriented towards the south and were divided by a drainage channel (perimeter) for the disposal of the water from the roofs and inside of the houses. They were built of polygonal stone masonry in their lower sections, and their superstructure was built of mud bricks luted with wood liming. Bricks were employed at corners and openings to increase stability. Their roofs, covered by Libanian-type tiles, were gabled in their upper sections. The entrance, opened at the center of the side facing a narrow street. They featured double wooden exterior doors, frequently decorated with bronze accoutrements. Situated on the interior side of the wall, they created a small porch for protection from the rain.

The outside door led to a small open courtyard (a). The andron (b), the oikos (c), and a space (d) which was either the storeroom or, more probably, a stable for the owners' animals. The andron was the formal room in the house, where the host held banquets (symposia). It had seven couches, which could be arranged against its walls, for the accommodation of the householder's guests. The space was lit by large windows on the street side, which frequently were adorned with stone semi-columns and Ionic column-capitals. The hub of the house was the oikos (f), a sizable room with a hearth at its center. It took up two floors in height, its enable the smoke from the hearth to escape, and was the main place where the family gathered and spent their days. Two small ancillary rooms (d) were arranged so as to communicate with the oikos, probably the kitchen, the room with the loom, and the baths (g), which needed to be located near the drainage channel. The south wing of the house contained rooms for everyday use and perhaps the owner's shop as well (w). From the oikos, a wooden staircase set on a stone base led to a passage from which there was access to two bedrooms on the upper floor, above the ancillary rooms. As a rule, the floors of the courtyard and rooms were covered with clay, while the interior walls with white mortar.

There were significant changes in the arrangement of houses at the end of the 3rd c. BC, a period when the city was prospering economically. Many houses were expanded at the expense of neighboring ones, while in a good many instances they must also have housed the professional craft activity of the owners. In such cases, the houses had two entrances, and special constructions on the interior (sills, ovens). The oikos was done away with, or limited to a narrow room with a hearth and employed as a kitchen. In contrast, the courtyard and andron, were expanded; the latter became large enough to hold nine couches.

In the 2nd c. BC, a peristyle courtyard with Doric columns (3x3) was created in House 3; it featured a mosaic floor with geometric decoration of white seashells on a red background of small, four-sided tiles.

Θύρα εισόδου
Entrance door

Στα πλάτος κάθε οικοδομικής νησίδας είναι χτισμένες δύο οικίες ίσων διαστάσεων (14,40x15,60 μ.) και εμβαδού 225 τ.μ. Έχουν νότιο προσανατολισμό και χωρίζονται κατά μήκος από αποχετευτικό διάδρομο πλάτους 1,20 μ. (περίστας) για την αποχέτευση των υδάτων από τους λουτρώνες και τις στέγες των οικιών. Οι τοίχοι ήταν χτισμένοι με λίθινη πολυγωνική τοικοποιία στο κάτω μέρος και ανωδομή από ωμοπλίνθους με ξυλοδεσιές και οπτοπλίνθους στις γωνίες και στα ανοίγματα, για την ενίσχυση της σταθερότητας. Οι στέγες, δίριχτες στα ψηλότερα τμήματα, έφεραν κεράμωση λακωνικού τύπου.

Οι εισοδοί των σπιτιών ανοίγονται στην πλευρά του δρόμου (στενωπού) και είχαν δίφυλλες ξύλινες εξώθυρες, συχνά κοσμημένες με χάλκινα εξαρτήματα. Τοποθετημένες στην εσωτερική πλευρά του τοίχου, δημιούργησαν μικρό πρόθυρο προστασίας από τη βροχή.

Η εξώθυρα οδηγεί σε υπαίθρια αυλή (α), με την οποία επικοινωνούν ο *άνδρων* (b), ο *οίκος* (f) και ένας χώρος (l), που ήταν αποθήκη ή, πιθανότατα, ο στάβλος για τα ζώα των ιδιοκτητών. Ο *άνδρων* ήταν η αίθουσα συμποσίων του οικοδεσπότη. Είχε επτά κλίνες περιμετρικά και φωτιζόταν από μεγάλα παράθυρα με λίθινους ιωνικούς ημικίονες. Ο *οίκος* (f), με τη μεγάλη εστία στο κέντρο του, αποτελούσε τον πυρήνα του σπιτιού και ήταν ο κύριος χώρος διημέρευσης της οικογένειας. Ήταν ευρύχωρος και είχε ύψος δύο ορόφων για την παροχέτευση του καπνού της εστίας. Σε επαφή με τον *οίκο* παρατάσσονταν δύο βοηθητικά δωμάτια (d), πιθανόν ο *ίστεών* με τον αργαλειό και ο λουτρών (g) κοντά στον αποχετευτικό διάδρομο. Στη νότια πτέρυγα του σπιτιού βρίσκονταν τα δωμάτια καθημερινής χρήσης του νοικοκυριού ή και το κατάστημα του ιδιοκτήτη (w). Τα δάπεδα της αυλής και των δωματίων ήταν στρωμένα με πηλόχωμα και οι τοίχοι έφεραν λευκό επίχρισμα. Ξύλινη κλίμακα, που εδραζόταν σε λίθινη βάση, οδηγούσε από τον *οίκο* στον όροφο του σπιτιού, όπου βρίσκονταν δύο υπνοδωμάτια πάνω από τα βοηθητικά δωμάτια.

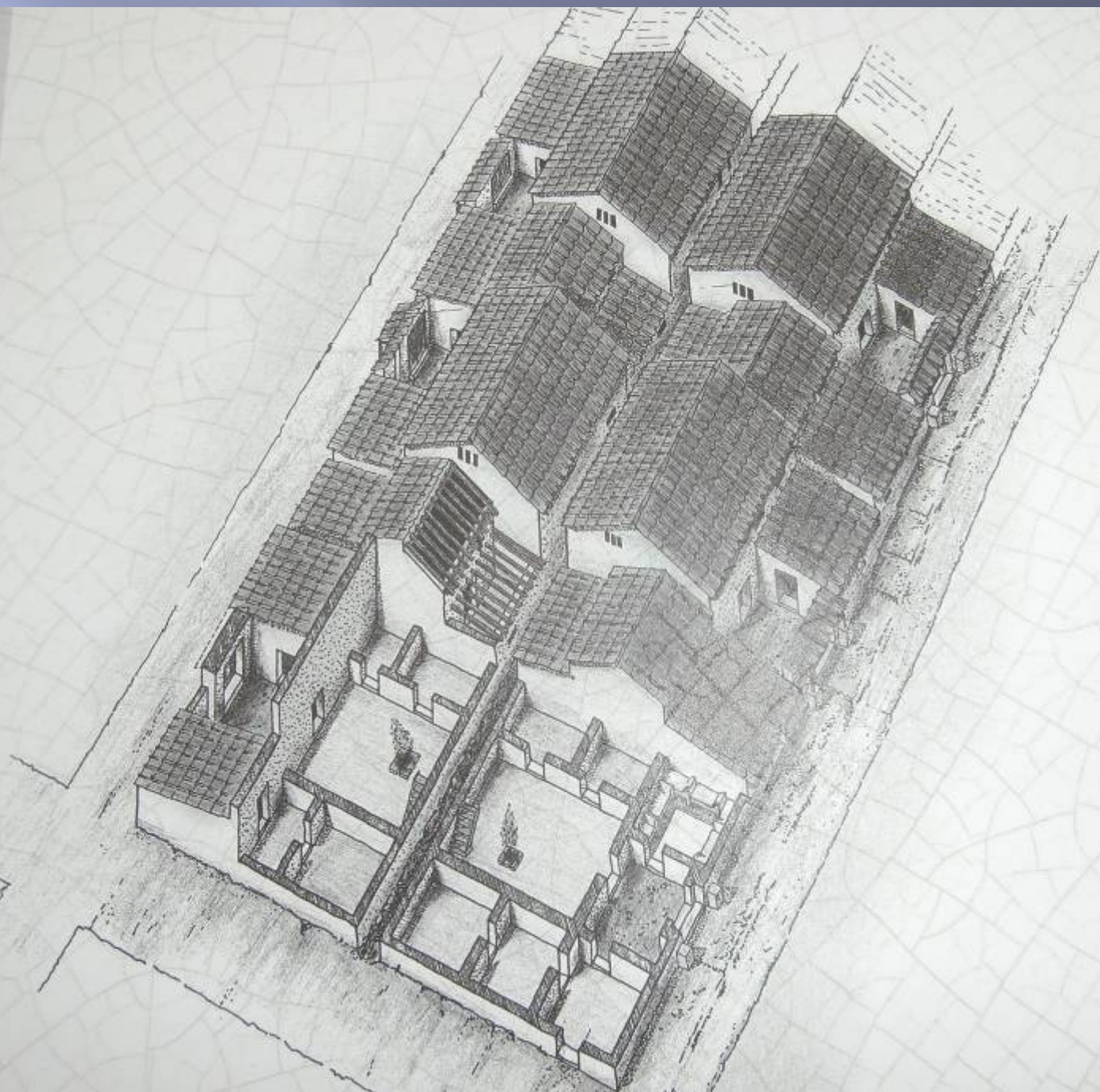
Μεταβολές στη διάρθρωση των οικιών έγιναν στα τέλη του 3ου αι. π.Χ., εποχή οικονομικής άνθησης της πόλης. Πολλές οικίες επεκτάθηκαν σε βάρος των γειτονικών και σε αρκετές περιπτώσεις στέγασαν και την επαγγελματική-βιοτεχνική δραστηριότητα των κατοίκων. Στις περιπτώσεις αυτές η οικία διέθετε δύο εισόδους και ειδικές κατασκευές στο εσωτερικό (πεζούλια, κλιβάνους). Ο *οίκος* καταργήθηκε ή περιορίστηκε και μετατράπηκε σε μαγειρείο, ενώ η αυλή και ο *άνδρων* επεκτάθηκαν, ο τελευταίος δε απέκτησε χωρητικότητα εννέα κλινών. Το 2ο αι. π.Χ. διαμορφώθηκε στην Οικία 3 η περίστυλη αυλή με δωρικούς κίονες (3x3) και ψηφοθέτημα με γεωμετρικό σχέδιο από λευκά βότσαλα και μικρά κομμάτια κεραμιδιών.

με
ιο-
ιγ-
τα

ου
ς
υ

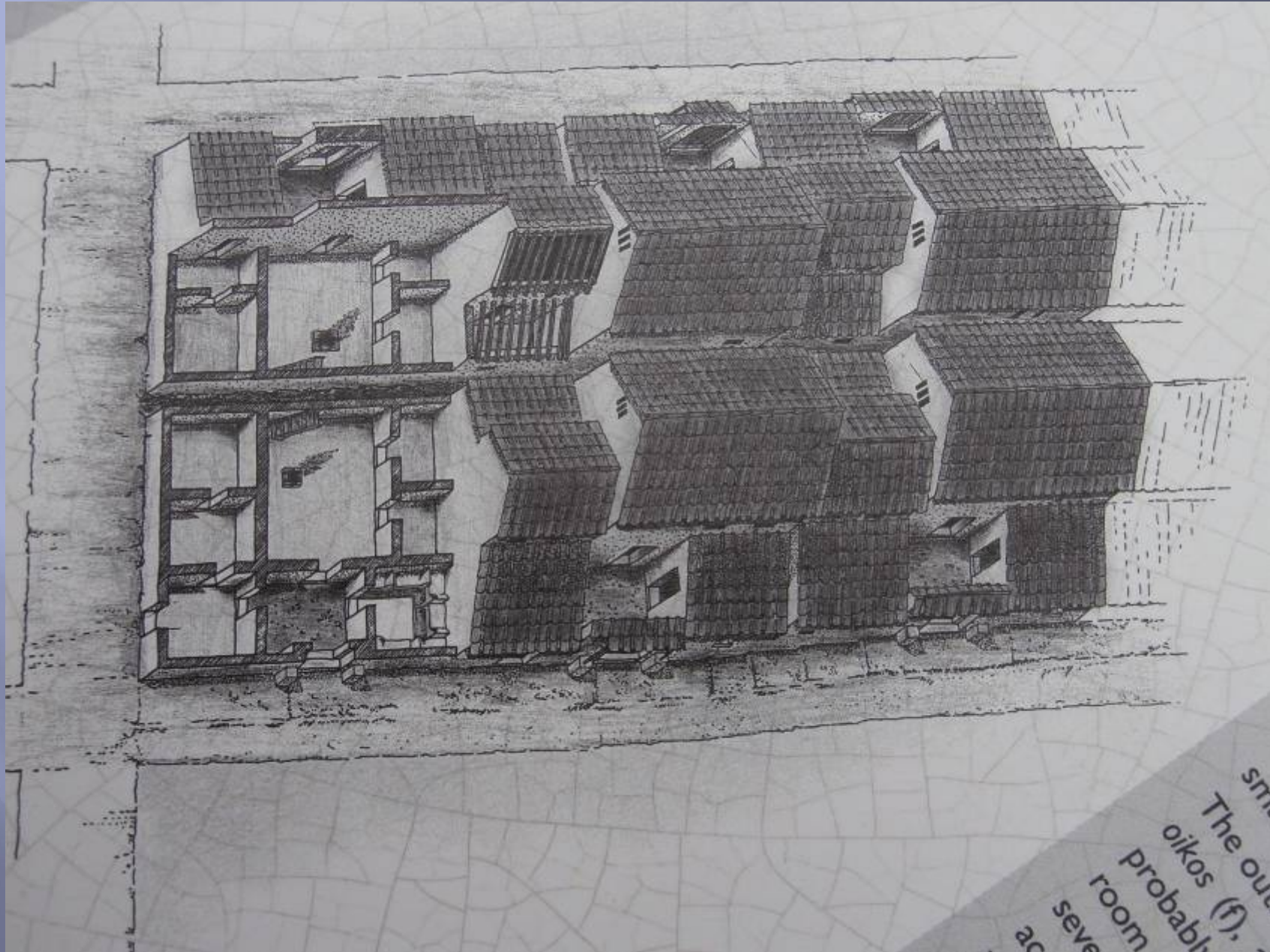
ο
.

buttressed with
and openings
Lakonian-type til
opened at the co
double wooden
accoutrements
small porch for

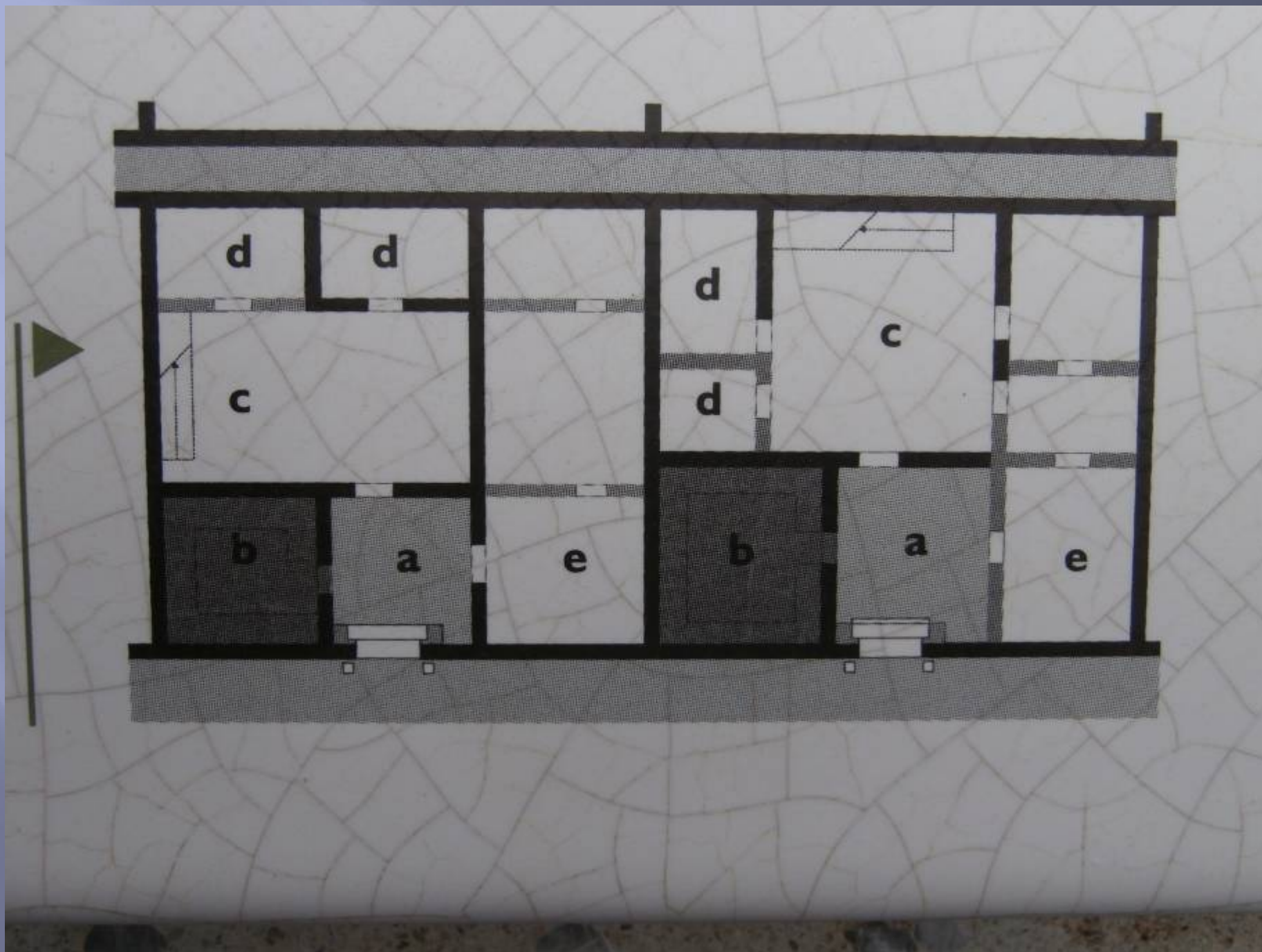
The outside d
oikos (f), and
probably, a st
room in the
seven couch
accommoda
windows o
semi-colum
oikos (f), a
floors in
was the
Two sm
with the
baths (g
south v
the ow
a stor
bedro
floors
inter

sm
The out
oikos (f).
probably
room
seve
ac

Ανηφορίζοντας για το μεγάλο θέατρο.....

πίσω διακρίνεται το καταγώγειο

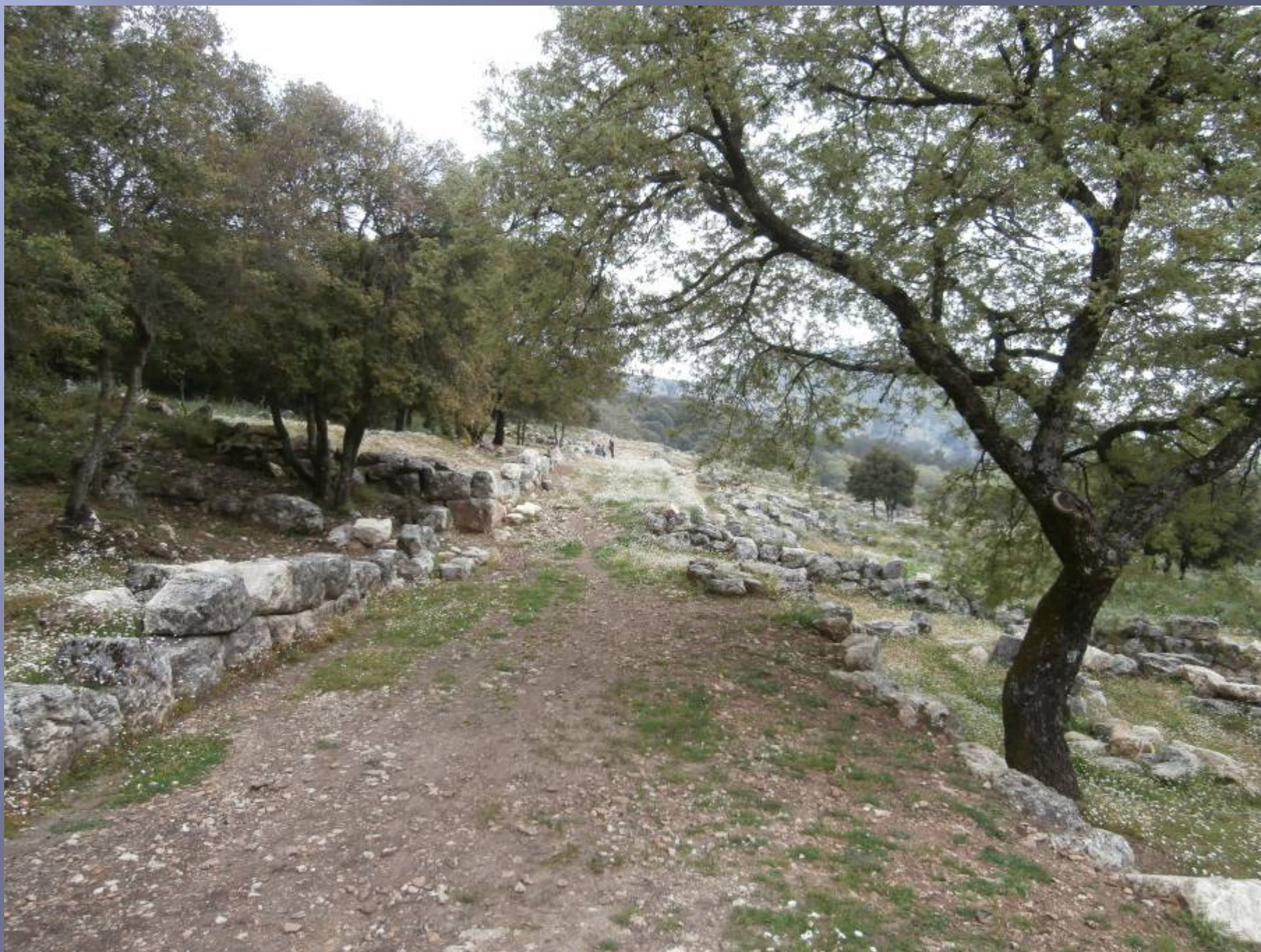

A photograph of a stone marker set in a field of daisies. The marker is a flat, irregularly shaped stone with a light-colored, possibly white or light grey, surface. It is positioned horizontally in the center of the frame. The ground around the marker is dark brown soil, interspersed with small, light-colored stones and patches of green grass. In the background, a dense field of white daisies with yellow centers stretches across the horizon. The sky is not visible.

ΒΟΡΕΙΑ ΚΥΡΙΑ ΟΔΟΣ
NORTH MAIN STREET

το αρχαίο θέατρο Κασσώπης

Παρουσιάζει μεγάλη ομοιότητα με το
θέατρο του ιερού της Δωδώνης

Ετοιμαζόμαστε να παρακολουθήσουμε

απόσπασμα από την «Αντιγόνη» του
Σοφοκλή

Η περιήγησή μας στον αρχαιολογικό χώρο της Κασσώπης φτάνει στο τέλος

και θα αναζητήσουμε το αρχαίο θέατρο
στη Λευκάδα

Ευχαριστούμε θερμά

τον κ. Ανδρέα Κ. Αραβανή
Διπλ. Αγρονόμο Τοπογράφο
Μηχανικό Ε.Μ.Π.

για την πολύτιμη βοήθειά του
στη λήψη των
αεροφωτογραφιών

Ευχαριστούμε πολύ